

Strategisch programma criminele geldstromen

De nationale strategie
ten behoeve van
opsporing en vervolging
voor de periode
2024-2028

Contactpersonen: **Anita van Dis - Setz**
Strategisch adviseur criminele geldstromen (FP)

Lisette de Zeeuw
Senior beleidsadviseur witwassen (FP)

Ramon Bouten
Senior beleidsadviseur criminele geldstromen (FP)

Datum **april 2024**

Inhoud

Voorwoord	4
1. Inleiding	6
1.1 Aanleiding en urgentie	6
1.2 Visie	7
1.3 Doelstelling	8
1.4 Reikwijdte Strategisch programma	9
2. Focus in aanpak criminele geldstromen	10
2.1 Zicht en overzicht	10
2.2 Inhoudelijke focus	12
2.3 Hoe willen we dat bereiken?	14
3. Governance	20
3.1 Stuurgroep criminele geldstromen	20
3.2 Strategische beleidstafel en regiegroep	20
3.3 Evaluatie en monitoring	21
3.4 Verantwoording	21
Bijlage	
National Risk Assessment Witwassen 2023	23
Voetnoten	24

Voorwoord

Geachte lezer,

Met veel plezier deel ik met u het Strategisch Programma Criminele Geldstromen 2024-2028. Een krachtig programma dat in samenwerking tussen het Openbaar Ministerie (OM), bijzondere opsporingsdiensten (BOD-en), politie en de FIU Nederland tot stand is gekomen. In mijn functie als Strategisch adviseur criminele geldstromen ben ik er trots op dat het ons samen is gelukt een heldere strategie uiteen te zetten met een mooie ambitie voor de toekomst. Een strategie die past bij het aanpakken van de complexe uitdagingen waarmee onze samenleving wordt geconfronteerd als gevolg van georganiseerde criminaliteit.

Criminaliteit in al haar vormen vormt een reële bedreiging voor onze rechtsstaat, waarvan de maatschappelijke gevolgen steeds zichtbaarder zijn geworden. Het rapport van het Wetenschappelijke Onderzoek- en Documentatiecentrum (WODC) uit 2018 benadrukte dat maar liefst 90% van het criminele geld in Nederland afkomstig is van delicten als drugs en fraude. Deze cijfers onderstrepen de diversiteit en complexiteit van de uitdagingen waarmee we te maken hebben in de samenleving.

De geschiedenis leert ons dat we al jaren intensief samenwerken met betrokken partijen op de terreinen van witwassen en afpakken. Het heeft ons veel gebracht. Daarbij denk ik onder andere aan de gemeenschappelijke (combi) opsporingsteams, innovaties zoals de PGP hacks, de groei van het aantal witwaszaken en de groeiende afpakresultaten in de hele breedte van het OM. Het zijn enkele mooie voorbeelden van zaken die we samen waarmaakten.

Tegelijkertijd willen we een stap voorwaarts maken. De sleutel hiervoor ligt in het besef dat de aanpak van georganiseerde criminaliteit verder gaat dan het afpakken van crimineel vermogen aan de achterkant. Het vraagt om diepgaande kennis van de criminele geldstromen en de bijbehorende verdienmodellen. Geld is niet alleen een drijfveer en doel van criminaliteit, maar ook het middel waarmee het criminele systeem in stand wordt gehouden. En dat vraagt van ons om een nog nauwere samenwerking tussen opsporing en vervolging.

Dit Strategisch Programma Criminele Geldstromen is een vertaling van de ambitie voor de toekomst. Het strategisch programma biedt een nationaal overkoepelende strategie voor opsporing en vervolging. Hierbij investeren we investeren in gezamenlijke inspanningen van het Openbaar Ministerie, opsporingsdiensten en politie, waarbij tevens de FIU-Nederland is aangehaakt.

De missie van dit programma is helder: het veilig houden en beschermen van de integriteit van ons financiële stelsel in Nederland. Dat vraagt van ons om criminele geldstromen effectief aan te pakken door langdurige samenwerking en afstemming tussen alle betrokken partijen. Om dat voor elkaar te krijgen hebben we ambitieuze doelstellingen geformuleerd in dit programma: het risicogericht vormgeven en aanpakken van criminele geldstromen; het creëren van samenhang en synergie tussen diverse diensten en het realiseren van meer zicht en overzicht op de totale aanpak. Zeven strategische randvoorwaarden (zie p.8) vormen de leidraad, waarbij gezamenlijke intelligence-opbouw, focus op facilitators, samenwerking op verschillende niveaus, en effectief traceren en afpakken van crimineel verdiend geld centraal staan. Deze actielijnen werken we de komende jaren gezamenlijk verder uit en brengen we in de praktijk.

Mede door de wijze waarop we met de betrokken partijen investeren in meer samenwerking op dit gebied, ben ik ervan overtuigd dat dit Strategisch Programma een cruciale bijdrage zal leveren aan de effectieve bestrijding van criminele geldstromen. Daarbij wil ik benadrukken dat ik initiatieven zie die tot mooie resultaten gaan leiden. Zo vormt de invoer van het Vermogensdossier een gamechanger, maar ook hulpmiddelen als het Digitaal Platform Afpakken en de Afpakapp zijn vormen waarin opsporing en vervolging volop kennis delen en samenwerken. Verder zetten we al stappen op het verbeteren van de meldketen en de intelligence positie. Ook de wijze waarop dit strategisch programma tot stand is gekomen, is daar een krachtig voorbeeld van.

Want als ik iets geleerd heb in de afgelopen jaren, dan is het wel dat we enkel successen bereiken door samen op te trekken vanuit een gedeeld verlangen. Ik heb de indruk dat we elkaar daar steeds beter in vinden. Daarbij is ook mijn wens dat we met elkaar meer delen over ons gezamenlijke verhaal. Zowel om ons narratief te versterken, maar ook vanuit de verantwoording die we af te leggen hebben aan de maatschappij. Daarbij is het belangrijk te laten zien wat we wel én niet kunnen doen, waardoor alle ketenpartners effectiever hun rol kunnen nemen. Mede door dit programma ben ik ervan overtuigd dat het ons helpt om het effect van onze gezamenlijke inspanningen te vergroten.

Tot slot nodig ik u van harte uit om dit programma grondig te lezen. Om ook uzelf de vraag te stellen: welke stap ga ik zetten om ervoor te zorgen dat we de integriteit van het financiële stelsel in Nederland beschermen. En wat vraagt het vanuit uw vak om hieraan bij te dragen? Alleen door samen op te trekken en de schouders eronder te zetten kunnen we het verschil maken.

Anita van Dis
Strategisch Adviseur Criminele Geldstromen

1. Inleiding

1.1 Aanleiding en urgentie

Alle vormen van criminaliteit en daarmee verdiende gelden, van zware georganiseerde misdaad tot andersoortige criminaliteit, zijn een reële bedreiging voor onze rechtsstaat. In de afgelopen jaren zijn de maatschappelijke gevolgen van de (georganiseerde) misdaad helaas nog meer zichtbaar geworden in Nederland.

Het Wetenschappelijke Onderzoek- en Documentatiecentrum (hierna: WODC) beschreef in een rapport over *de Aard en omvang van criminele bestedingen* in 2018 dat 90% van het criminele geld in Nederland afkomstig is van delicten als drugs én fraude.¹ De (witwas)behoefte van een drugshandelaar is veelal anders dan die van een fraudeur. Een drugshandelaar zal vaker cash geld voorhanden hebben dan een fraudeur, omdat fraudegelden vaak al giraal zijn. Het verloop van criminele geldstromen en de methoden van witwassen verschillen dan ook geregeld van elkaar, hoewel er ook overlap bestaat. Zo zien we drugscriminelen fraudetechnieken toepassen om geld wit te wassen, maar ook fiscale delicten plegen om geld te genereren waarmee drugsinvesteringen worden gefinancierd. Dat betekent dat opsporing en vervolging vanuit een ander gezichtspunt hetzelfde kunnen bestrijden.

Het gaat dus niet enkel om het afpakken van crimineel vermogen aan de achterkant, maar ook om verstoren van het criminele verdienmodel als geheel

Ondanks de verschillen blijft er één gemeenschappelijke deler. Geld is veelal de spil van criminaliteit: het is een drijfveer, een doel, maar ook een middel. Geld dat omgaat in de onderwereld heeft echter nóg een doel, het in stand houden van het criminele systeem. Zonder geld immers geen inkopen, geen bedrijfsinvesteringen, geen corruptie of gekochte loyaliteit. Om georganiseerde criminaliteit zo effectief mogelijk aan te pakken, moet er meer worden gekeken met een financiële bril naar de achterliggende organisaties. Het gaat dus niet enkel om het afpakken van crimineel vermogen aan de achterkant, maar ook om verstoren van het criminele verdienmodel als geheel.

1.2 Visie

Om de integriteit van ons financiële stelsel te beschermen en Nederland veilig te houden is het van onbetwist belang dat criminele geldstromen effectief worden aangepakt en het criminele verdienmodel te verstoren met als doel (georganiseerde) criminaliteit zo effectief mogelijk te bestrijden.² Om dit te behalen is een langdurige inzet van publieke en private partners vereist, met een combinatie van repressieve en preventieve maatregelen, waarbij gebruik wordt gemaakt van zowel civiele-, bestuurs- en strafrechtelijke instrumenten. Samenwerking en afstemming tussen het Openbaar Ministerie (hierna: OM), de opsporingsdiensten en de Financial Intelligence Unit Nederland (hierna: FIU-Nederland), maar ook met toezichthouders, wetgever en private partijen is daarbij essentieel, omdat georganiseerde criminaliteit vanuit diverse gezichtspunten en informatieposities gezamenlijk zal moeten worden aangepakt.

In dit Strategische programma criminele geldstromen 2024-2028 zal een nationaal overkoepelende strategie op de aanpak van criminele geldstromen worden geformuleerd *ten behoeve van opsporing en vervolging*. Het beoogt een nationale strategie te zijn op de aanpak criminele geldstromen voor de verschillende OM-onderdelen, landelijke en regionale opsporingsdiensten én de FIU-Nederland om daarmee een kader te bieden voor de eigen afzonderlijke werkprogramma's.

Het Strategisch programma criminele geldstromen is geschreven door het Functioneel Parket (hierna: FP), die binnen het OM de verantwoordelijkheid heeft voor de Finec-portefeuille,³ in afstemming met het Landelijk Parket (hierna: LP), de Fiscale Inlichtingen en Opsporingsdienst (hierna: FIOD) (als vertegenwoordiger van de bijzondere opsporingsdiensten (BOD'en)⁴), het Anti Money Laundering Centre (hierna: AMLC-FIOD), de politie én de Financial Intelligence Unit (hierna: FIU-Nederland). Het Strategisch programma onderschrijft de urgentie om in gezamenlijkheid criminele geldstromen aan te pakken en te frustreren. Onder het Strategisch programma zullen de afzonderlijke werkprogramma's van de verschillende diensten vallen voor zover dat ziet op het onderwerp criminele geldstromen. Vervolgens zullen de concrete actielijnen en ambities die hieruit voortvloeien worden opgenomen in de Actielijnen criminele geldstromen, welk document zal worden vastgesteld en gemonitord door de stuurgroep criminele geldstromen. Een adviserende rol zal hierbij liggen bij de strategische beleidstafel en regiegroep (zie hoofdstuk 3 'Governance').

Uitgangspunt blijft dat er geen vaste samenwerkingsorganisatie wordt gebouwd, maar dat er steeds afhankelijk van specifieke problemen flexibel wordt samengewerkt door netwerkpartners, waarbij gebruik wordt gemaakt van de bestaande structuren, weegploegen en werkwijzen. Op die manier ontstaat een clustering van partners die hun expertises, dataposities, intelligence en opsporingsactiviteiten zodanig met elkaar uitwisselen en afstemmen dat sprake is van een gezamenlijke strategie waarmee het effect van ieders optreden en daarmee het effect in zijn totaliteit wordt vergroot.

1.3 Doelstelling

Effectieve bestrijding van criminele geldstromen vraagt om een gestructureerde benadering teneinde de juiste prioriteiten te stellen en de capaciteit van netwerkpartners optimaal te benutten. Uit de aanbevelingen van de Financial Action Task Force (hierna: FATF) en de Europese anti-witwasregelgeving (hierna: AMLD⁵) volgt dat de aanpak van criminele geldstromen risico-gebaseerd moet zijn. Dat betekent dat de meeste inzet en aandacht uitgaat naar het aanpakken van de grootste risico's zoals die door het WODC in het National Risk Assessment witwassen (hierna: NRA witwassen) worden geformuleerd, aangevuld met inzichten vanuit de opsporingspraktijk over de meest risicovolle criminele verdienmodellen en witwasmethoden. Tevens wordt met onderhavig Strategisch programma opvolging gegeven aan de aanbevelingen uit diverse evaluaties, zoals van de FATF en Algemene Rekenkamer (hierna: AR) naar witwassen en afpakken.⁶

De **doelstelling en ambitie van het Strategisch programma criminele geldstromen 2024-2028** is daarmee gericht op:

1. het risicogericht vormgeven van de aanpak criminele geldstromen,
2. het creëren van samenhang en synergie tussen de diverse landelijke én regionale diensten, en
3. meer zicht- en overzicht creëren op de totaal aanpak, waarbij een lange termijn visie op de gemeenschappelijke aanpak van criminele geldstromen en verstoren van het criminele verdienmodel de basis vormt.

Om die reden worden hierna de volgende **zeven strategische randvoorwaarden** uitgewerkt, waaronder concrete actielijnen en ambities zijn opgenomen die zullen worden gemonitord door de stuurgroep criminele geldstromen (zie [hoofdstuk 3 'Governance'](#)):

1. [gezamenlijke intelligence opbouwen ten aanzien van criminele geldstromen en inzicht creëren,](#)
2. [focus op facilitators van criminele geldstromen en verdienmodellen,](#)
3. [samenwerking: regionaal, nationaal en internationaal,](#)
4. [focus op traceren en afpakken van crimineel verdiend geld en vermogen,](#)
5. [effectieve afdoeningen en barrièremodellen,](#)
6. [kennis, expertise en innovatie over criminele geldstromen samenbrengen en](#)
7. [verantwoording en communicatie](#)

(zie [hoofdstuk 2](#) over 'Focus in aanpak criminele geldstromen').

1.4 Reikwijdte Strategisch programma

Onder de aanpak en reikwijdte van criminele geldstromen wordt in dit Strategisch programma verstaan:

- interveniëren via financiële strafrechtelijke (witwas)onderzoeken: waarbij de focus ligt op zowel de onderwereld én bovenwereld, als waar deze werelden samenkomen, waarbij het duurzaam verstoren van de financiële motor van criminele organisaties essentieel is.
- voorkomen dat illegaal verdiend geld zijn weg vindt in de legale wereld. Focus op actoren die falen in het weerbaar maken en houden van het financiële stelsel, het versterken van de poortwachtersrol, aanpakken van al dan niet bewuste facilitators.
- focus op traceren en afpakken van crimineel geld en vermogen in strafrechtelijke onderzoeken naar een gronddelict. Er dient (zo vroeg mogelijk) in een onderzoek aandacht te zijn voor het in kaart brengen van financiële componenten in een onderzoek, vastgelegd in een financiële paragraaf.

Het opbouwen van kennis en expertise over criminele geldstromen, het beschikbaar maken en uitdragen ervan aan opsporing en vervolging zijn tevens van onmisbaar belang

Onder de reikwijdte van onderhavig Strategisch programma valt daarentegen niet de aanpak van gronddelicten dan wel onderliggende criminaliteit, omdat het geen programma is gericht op de aanpak geld genererende feiten, zoals drugs en/of fraude. Ook het (verbeter)proces ten aanzien van beslag en executie valt niet onder de reikwijdte van onderhavig Strategisch programma.

Het opbouwen van kennis en expertise over criminele geldstromen, het beschikbaar maken en uitdragen ervan aan opsporing en vervolging zijn tevens van onmisbaar belang. Er zijn diverse diensten waar expertise en kennisdeling over de aanpak van criminele geldstromen, witwassen en afpakken al jaren in het DNA zit. Zo is bij het FP het Finec-expertise centrum gehuisvest, is het AMLC-FIOD een expertise- en kenniscentrum voor de witwasbestrijding, zijn er producten gemaakt waarmee het afpakken in de praktijk makkelijk wordt, zoals het Digitaal Platform Afpakken (DPA) en de afpakapp. Beide platformen waar kennis over afpakken landelijk beschikbaar worden gesteld. Daarnaast speelt NXT.Finec binnen de politie een centrale rol in de kennisdeling over de volle breedte van het domein Financiële Opsporing. Verder spelen diverse andere partijen een zeer belangrijke rol als het gaat over vergaring en kennisdeling over de aanpak van criminele geldstromen, zoals de FIU-Nederland, iCOV⁷, het FEC⁸, de RIEC's⁹, Xplore¹⁰ en TRACK¹¹.

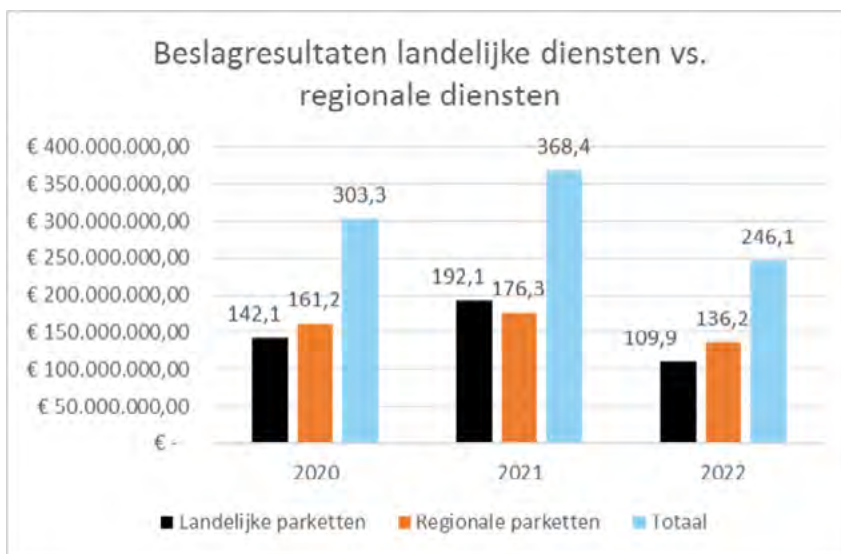
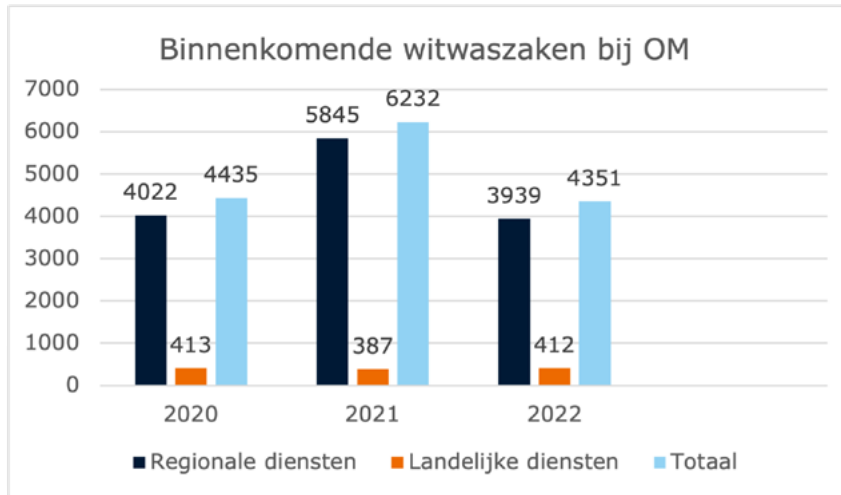
2. Focus in aanpak criminele geldstromen

2.1 Zicht en overzicht

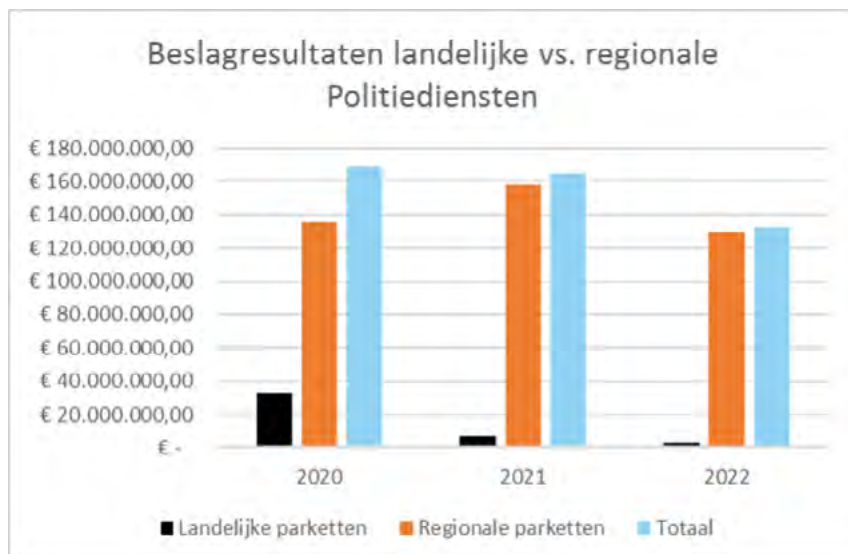
Het speelveld van de aanpak criminele geldstromen is relatief groot en complex, omdat crimineel geld wordt verdiend met allerlei type gronddelicten. Het frustreren van criminele geldstromen is daardoor een verantwoordelijkheid van alle OM-onderdelen, alle opsporingsdiensten samen met de FIU-Nederland, en daarmee een verantwoordelijkheid van zowel regionale als van de landelijke diensten. Daarnaast zijn ook de wetgever, betrokken departementen, toezichthouders zoals de Belastingdienst, Douane, Wwft-toezichthouders, (publiek-private) samenwerkingsverbanden, maar ook gemeenten en provincies van belang bij de brede aanpak op criminele geldstromen. Het Strategisch programma is geschreven ten behoeve van de opsporing en vervolging. De laatstgenoemde organisaties vallen daarmee niet onder de reikwijdte van onderhavig programma.

Voor een landelijke strafrechtelijke aanpak van criminele geldstromen is afstemming en coördinatie van groot belang tussen de betrokken diensten op zowel strategisch, tactisch en operationeel (intelligence- en uitvoerend) niveau. Hierin spelen zowel regionale- als landelijke diensten samen een onmisbare rol. Zo zijn de regionale diensten¹² verantwoordelijk voor een belangrijk deel van de witwaszaken en beslagresultaten per jaar en zijn de landelijke diensten¹³ in het algemeen verantwoordelijk voor de relatief grotere en langdurige onderzoeken naar criminele geldstromen. Zie hier volgend diverse illustrerende tabellen:

Voor een landelijke strafrechtelijke aanpak van criminele geldstromen is afstemming en coördinatie van groot belang tussen de betrokken diensten op zowel strategisch, tactisch en operationeel (intelligence- en uitvoerend) niveau

Bij de Politie wordt het merendeel van de beslagcijfers door de regionale eenheden behaald, zoals duidelijk is af te lezen uit de volgende tabel.

2.2 Inhoudelijke focus

Om focus aan te brengen in de aanpak van criminele geldstromen is de doelstelling en ambitie van onderhavig programma vertaald naar meer inhoudelijke richting. Nieuwe inzichten uit strafrechtelijke onderzoeken en data, zoals uit gehackte versleutelde telecommunicatie, in aanvulling met risico's die voortvloeien uit de NRA witwassen en het Supranational Risk Assessment witwassen van de EU uit 2022 (hierna: SNRA) hebben hieraan bijgedragen. Zoals eerder genoemd zal de (witwas)behoefte van een drugs crimineel veelal een andere zijn dan die van een fraudeur. Dat betekent dat onze aanpak van criminele geldstromen ook die diversiteit zal moeten spiegelen. Er zal om die reden zowel focus op de onderwereld als op de bovenwereld moeten komen van criminele geldstromen, als waar deze werelden samen komen en elkaar soms versterken, waarbij afstemming plaatsvindt over wie welk deel van een netwerk of een crimineel verdienmodel onderzoekt en aanpakt op strategisch, tactisch en operationeel (intelligence- en uitvoerend) niveau.¹⁴

Onze aanpak van criminele geldstromen zal ook die diversiteit moeten spiegelen

De focus op de onderwereld van criminele geldstromen zal zich richten op een aanpak die nauw samenhangt met de bestrijding van drugscriminaliteit en criminaliteitsvormen zoals mensenhandel en/of cybercrime. Kenmerkend voor drugscriminaliteit zijn geldstromen die de criminele organisatie in stand houden, zoals contant crimineel geld, cash consumptie en levensstijl, maar ook (cash) huur en lease, ondergronds bankieren, crime as a business en facilitators.¹⁵ Deze aanpak is in belangrijke mate gericht op criminelen die zich in, via of buiten Nederland bezighouden met drugshandel, waarbij de internationale invalshoek onder andere te maken heeft met illegaal verdiende gelden buiten het zicht van de Nederlandse opsporing en vervolging brengen of houden. Doordat intimidatie, geweld en explosies door criminele organisaties niet worden geschuwd, gaat het hierbij om voor de maatschappij heel zichtbare ondermijning.

Focus op de bovenwereld is van een andere aard en ziet op criminele verdiensten die over het algemeen (al) giraal zijn (gemaakt). De onderliggende feiten zijn veelal gerelateerd aan fraude, corruptie en milieucriminaliteit. Het kan echter ook gaan om gelden afkomstig uit drugsmisdrijven, waarvan de gelden al verderop in het witwasproces zijn en niet meer als zodanig worden herkend. Kenmerken zijn (inter)nationale constructies, buitenlandse bankrekeningen, betrokkenheid van (bewuste of onbewuste) facilitators en/of poortwachters, verhuuld crimineel vermogen, maar ook niet eerlijk en duurzaam zaken doen (ook wel ESG genoemd).¹⁶ Het betreft hier veelal onderzoeken naar witwassen zonder bekend gronddelict.¹⁷ De internationale invalshoek is hier net zo relevant: het kan namelijk gaan om buitenlandse criminelen die hun fout verdiende geld via Nederland willen laten lopen, al dan niet louter op papier. Maar het zal ook gaan om Nederlandse criminelen die hun illegale geld willen verhullen door gebruik te maken van het buitenland en internationale constructies. Deze aanpak is vaak minder direct zichtbaar en betreft een meer sluipende vorm van ondermijning.

Verder zijn er ook onderwerpen die in beide werelden voorkomen, maar dan in verschillende verschijningsvormen, zoals Trade Based Money Laundering (hierna: TBML), misbruik van rechtspersonen, crimineel gebruik van virtuele valuta (of: digitale criminele geldstromen), (commercieel) vastgoed, de aankoop van (luxe) goederen, zoals auto's, horloges, sieraden en metalen.

Inrichting en focus van de betrokken diensten op criminele geldstromen

Operationele activiteiten en initiatieven van de landelijke en regionale diensten zullen worden afgestemd op bovenstaande focus en bijbehorende thema's, waarbij zoveel mogelijk risicogericht zal worden gewerkt. Dit zal moeten gebeuren in nauwe samenwerking en afstemming, waarbij het er uiteindelijk om gaat wie de beste kaarten in handen heeft. Bezien vanuit de rollen en verantwoordelijkheden van de diverse OM onderdelen én opsporingsdiensten is de volgende indeling qua focus op criminele geldstromen een mogelijkheid.

De taak en verantwoordelijkheid van het **Landelijke Parket met de politie** is om te focussen op de aanpak van de (belangrijkste) criminele machtsstructuren en de (cash of digitale) ondergrondse geldstromen die daarmee gepaard gaan. Vanuit deze focus stuurt het Landelijk Parket op de aanpak van ondergronds bankieren.

Voor de **Arrondissementsparketten met de regionale politie-eenheden** zal de focus liggen op geldstromen die meer direct gerelateerd zijn aan criminaliteit in de regio, waarbij ook aandacht is voor criminele geldstromen van regionale subjecten die onderdeel zijn van een (inter)nationaal opererende criminele organisatie. Kenmerken hiervan kunnen zijn cash consumptie en levensstijl, (cash) huur en lease, maar ook het gebruik van (internationale) bankrekeningen, misbruik van rechtspersonen, betrokkenheid van vastgoed en virtuele valuta indien deze in regionale onderzoeken voorkomen.

Het Functioneel Parket is als gezag over de bijzondere opsporingsdiensten belast met de aanpak van diverse vormen van (milieu)fraude en de (digitale) criminele geldstromen die uit deze vormen van criminaliteit voortvloeien. Daarnaast werkt **het Functioneel Parket samen met de BOD'en, specifiek de FIOD, de opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie, de NVWA-IOD en de ILT-IOD**, aan de aanpak van (digitale) criminele geldstromen die raken aan de integriteit van het financieel stelsel als zodanig. Dat is in elk geval aan de orde waar het (digitale) criminele geld verweven is geraakt met de bovenwereld, waar zicht is op financieel facilitators en vermogensbeheerders, investeringen en beleggingen via brokers. Versterking van de meldketen vormt onderdeel van deze strategie.

Op het punt waar ondergrondse geldstromen de bovenwereld beginnen te raken, met name in de gevallen van TBML en illegale dienstverleners, zijn de landelijke partijen **LP en FP samen met het landelijke combiteam van politie en FIOD** aan zet om in onderlinge afstemming onderzoek te doen.

2.3 Hoe willen we dat bereiken?

De volgende zeven strategische randvoorwaarden zijn noodzakelijk in de verschillende fasen van opsporing en vervolging.

1) Gezamenlijke intelligence opbouwen ten aanzien van criminele geldstromen en inzicht creëren

Het beter verzamelen, genereren en benutten van intelligence is onontbeerlijk in de bestrijding van criminele geldstromen en om de aanpak van (financiële) criminaliteit in zijn algemeen extra slagkracht te geven. Er dient meer aandacht te zijn voor (financiële) intelligence in de voorfase, tijdens lopende strafrechtelijke onderzoeken én op het moment dat onderzoeken zijn afgerond. Het beter bij elkaar brengen van relevante (strafrechtelijke) data en rest-informatie, het analyseren van deze informatie met kennis van zaken moet meer zicht geven op onbekend crimineel geld en vermogen, en actoren die daarbij faciliteren, bewust of onbewust. Zo worden criminele geldstromen beter gedetecteerd, kunnen facilitators worden aangepakt en waar mogelijk crimineel geld verdiend vermogen worden afgepakt. De ambitie is daarmee dat beschikbare kennis en expertise van het intelligence- en opsporingsproces in gezamenlijkheid worden vormgegeven en elkaar meer gaan versterken, al dan niet programmatisch.

De informatiebronnen binnen de opsporing zijn legio, maar tot op heden ook nog versnipperd en vaak niet voldoende gericht op het analyseren van criminele geldstromen. Er zit meerwaarde in het verbinden van informatie uit diverse bronnen tussen bijvoorbeeld landelijke én regionale Wpg-partners, waaronder informatie uit diverse strafrechtelijke onderzoeken én het beter vastleggen van rest-informatie, zodat er nieuwe verbanden kunnen worden gelegd tussen criminele netwerken en geldstromen. Kortom, gezamenlijke intelligence opbouwen specifiek verzameld en geanalyseerd op criminele geldstromen.

Bij het verder ontwikkelen van een gemeenschappelijk beeld op criminele geldstromen is het belangrijk om intelligence¹⁸ over de onderwereld samen te brengen met die van de bovenwereld. Hiervoor is samenwerking en gegevensdeling tussen de diverse diensten essentieel. De wijze van inmenging van de onderwereld in de bovenwereld is vaak situationeel, maar met de koppeling van data en subjecten kunnen linken en betrokkenen beter inzichtelijk worden gemaakt. De nieuwe pijler FI&Ex binnen het FINEC én Serious Organised Crime domein (hierna: SOC) van politie, waarbij ook nauw wordt samengewerkt met de intelligence hub van het landelijke combiteam, kan een belangrijke rol spelen bij het verkrijgen en versterken van intelligence beelden, waarbij ook signalen die hieruit komen breder kunnen worden benut. Ook werken de verschillende diensten samen aan een efficiënter en effectiever gebruik van verdachte transacties binnen het programma ketenversterking VT's. Daarnaast hebben AMLC-FIOD en de politie de Financial Crime Analysis-methodiek (hierna: FCA) ontwikkeld, waarbij samen wordt gekeken naar

specifieke witwasfenomenen met als doel de opsporing van betere signalen en onderzoeken te voorzien. Verder werkt de FIOD aan een herinrichting van het primaire proces via programma Vizier om nog meer een datagedreven en intelligence-gestuurde organisatie te worden, waarbij een eenduidig FIOD-beeld op intelligence, fenomeengericht werken en een slim ingericht opsporingsproces centraal staan.

Tot slot is het goed te benoemen dat themagericht analyseren van beschikbare data over overheidsdiensten heen én samenwerken met partners buiten de strafrechtketen privacy technisch erg ingewikkeld is. Naast interne ambities ten aanzien van een betere intelligencepositie voor opsporing en vervolging zal er ook wetgeving moeten komen die themagericht kijken naar data beter mogelijk maakt, zoals het Wetsvoorstel gegevensverwerking samenwerkingsverbanden (Wgs) waarin informatiedeling voor vier bestaande samenwerkingsverbanden wordt geregeld, onder meer voor het FEC, iCOV en de RIECs.

2) Focus op facilitators van criminele geldstromen en verdienmodellen

Het Nationaal Informatie Beeld Ondernijning (hierna: NIBO) laat zien dat er in de (financiële) criminaliteit sprake is van adaptief vermogen, waardoor na een strafrechtelijke interventie sprake is van een georganiseerde continuïteit van criminele dienstverlening. Een "korte klap" toebrengen in een organisatie lijkt soms effectief, maar in feite levert het vaak een belangrijke bijdrage aan het versterken van criminele netwerken. De "zwakke schakels" worden er op deze manier uitgefilterd. Uit het NIBO volgt dat het effectief is op facilitators te focussen die een moeilijk vervangbare rol vervullen in het criminele systeem, omdat daarmee criminaliteit effectiever wordt aangepakt.

Op hoofdlijnen zijn er twee categorieën facilitators te onderscheiden:

1. illegale dienstverleners / professional money launderers¹⁹: dit is een branche die binnen de criminele industrie is ontstaan en waar witwassen als een dienst wordt 'verkoch' ('crime as a business'). Deze professionele witwassers kunnen daarnaast ook betrokken zijn bij legitieme activiteiten, maar vanwege hun specialistische kennis en expertise worden ze ook gebruikt door criminelen ('crime as a service');
2. legale (onbewuste) dienstverleners: dit zijn dienstverleners die een passieve en/of (on)bewuste rol vervullen bij het witwassen van criminele gelden.

Interventies zouden zich daarom ook moeten richten op het duurzaam bestrijden van facilitators en gelegenheidsstructuren die zich in 1) de onderwereld manifesteren en via wie crimineel geld opnieuw wordt geïnvesteerd in criminele activiteiten én 2) in de bovenwereld waar crimineel geld zijn weg vindt naar de legale economie.²⁰ Deze interventies kunnen plaatsvinden in het strafrecht indien dat opportuun wordt geacht, maar ook via het bestuursrecht en/of het tuchtrecht.

3) Samenwerking: regionaal, nationaal en internationaal; en strategisch, tactisch en operationeel

Een belangrijk strategisch randvoorwaarde is samenwerking vanuit een gedeelde verantwoordelijkheid, met elkaar én met de omgeving om de aanpak van criminele geldstromen zo effectief mogelijk in te richten, ieder vanuit zijn eigen rol en kracht. Samenwerking vindt plaats op regionaal, nationaal én internationaal niveau, en kent daarbij de elementen strategisch, operationeel (intelligence- en uitvoerend), waarbij publiek-private samenwerking ook een belangrijk onderdeel is. Hierbij staat voorop dat partijen meedenken met elkaars belangen, zonder de eigen waarden en taakopvatting uit het oog te verliezen. In samenwerking met regionale, nationale of internationale partners dient per element nagedacht te worden over de meest effectieve aanpak of interventiestrategie.

Doel van dit Strategisch programma is om de al goed functionerende samenwerkingen te bestendigen en verder uit te bouwen waar nodig, maar vooral meer ambitie te creëren op betere samenwerking ten aanzien van intelligence en gegevensdeling én op internationale samenwerking.

Internationale samenwerking

De bestrijding van criminele geldstromen is afgelopen decennia steeds internationaler geworden, waardoor een 'internationale blik' steeds relevanter is. Hiervoor is het belangrijk dat er goede internationale samenwerking op operationeel en tactisch niveau is, waarbij de capaciteit op peil dient te zijn en blijven van functies en organisatieonderdelen die zich hiervoor inzetten, zoals van de Internationale Rechtshulp Centra (hierna: IRC). Daarnaast is het ook nodig om een gezamenlijk internationale strategie te ontwikkelen op de aanpak van criminele geldstromen, zodat we gericht de internationale agenda beïnvloeden, laten zien waarop we "vastlopen" en zodoende nog meer de Nederlandse aanpak verbeteren. Dat kan door internationale netwerken bij te lopen en onderwerpen bij diverse tafels aan te kaarten, zoals binnen de FATF, J5, Empact, Europol, Eurojust, maar ook door liaisons in het buitenland te plaatsen.

Uit analyses van het AMLC-FIOD op verdachte transacties ten aanzien van uitgaande en inkomende geldstromen volgt dat deze veelal een internationaal karakter met buitenlandse partijen en landen kennen. Mede om die reden is meer internationale samenwerking op strategisch, operationeel en intelligence niveau van groot belang, waarbij gebruik wordt gemaakt van de informatiepositie van de ketenpartner die in die casus de beste (inter)nationale ingang heeft.

4) Focus op afpakken van crimineel verdiend geld en vermogen

Het is van belang dat in elk opsporingsonderzoek waarin crimineel geld wordt verdiend er met een 'financiële bril' wordt gekeken.²¹ Dit bestaat onder andere uit het (vroegtijdig) signaleren, in beeld brengen en volgen van criminele geldstromen, verdienmodellen en financiële (criminele) structuren met als

doel deze op de meest effectieve manier te verstoren. Deze verstoring kan zowel financieel (afpakken in ruime zin) als niet financieel zijn, zoals een bestuursverbod of weigeren vergunning.

Strafrechtelijke- en ontnemingsonderzoeken moeten daarom als totaalonderzoek worden uitgevoerd, waarbij in een vroeg stadium al wordt gekeken naar het afpakpotentieel van een zaak en waar nodig specialisten bij worden betrokken.

Om die reden is er in de Veiligheidsagenda van de Politie 2023-2026 afgesproken dat er een financiële paragraaf wordt opgenomen in elke ondermijningszaak van de politie, waarvoor een landelijke standaard wordt ontwikkeld. Ook zijn er nieuwe beslagdoelstellingen voor de politie vastgesteld, oplopend van €190 miljoen in 2023 naar €220 miljoen in 2026.²² Ook met de BOD'en zijn kwalitatieve en kwantitatieve afspraken gemaakt ten aanzien van het thema "criminele geldstromen/afpakken en beslag", toenemend van €91,6 miljoen in 2023 tot €118 miljoen in 2027.²³

Daarnaast vergroten ontwikkelingen als het Vermogensdossier, waarbij in alle fasen van het proces²⁴ financiële elementen en vermogen uniform worden geregistreerd én het Digitaal Platform Afpakken (DPA), waar landelijk expertise op afpakken is samengebracht, de kans op het effectief afpakken van crimineel verdiend vermogen. Verder zijn ontwikkelingen als maatschappelijk herbestemmen en Non Confiction Based Confiscation belangrijk voor het effectiever verstoren van criminele geldstromen met oog op de toekomst.

5) Effectieve afdoeningen en barrièremiddelen

Voor een succesvolle uitvoering van het programma is het van belang om bij de selectie van nieuwe strafrechtelijke onderzoeken - die binnen reikwijdte van het Strategisch programma vallen - rekening te houden met de hiervoor genoemde doelstellingen, focus en thema's en onderstaande weegcriteria:

- **maatschappelijk effect:** met strafzaken wijzen we niet alleen op de normen die in onze samenleving gelden, maar wordt ook gestreefd naar naleving van die norm;
- **strafrecht effectief inzetten:** bezien óf en hoe het strafrecht effectief kan bijdragen aan de maatregelen en de positie van andere betrokken instanties, zodat ook daarvan maximaal maatschappelijk effect uitgaat;
- **afpakken:** bij iedere strafzaak wordt al in een vroeg stadium bezien of en zo ja, op welke wijze zo effectief mogelijk integraal kan worden afgepakt;
- **effectief interveniëren:** er wordt aandacht besteed aan de duur en uitvoering van de strafzaak, waarbij consequent, snel, doortastend en met oog voor de belangen van de verdachte en de samenleving wordt opgetreden.
- **passend bij expertise en focus:** van belang is om scherp te hebben welke partijen een strafrechtelijk onderzoek het beste kunnen draaien gezien expertise en focus, en wie voor (een deel van) een onderzoek de beste kaarten in handen heeft.

Bij effectieve afdoeningen moeten ook andere dan strafrechtelijke afdoeningen worden gekozen, zeker met oog op de verstopping van de strafrechtketen. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan procesafspraken. In dat kader is ook het ontwikkelen van barrièremiddelen en afstemming met toezichthouders, het FEC, de RIECs, het AMLC-FIOD en met private partijen van groot belang, maar ook kan worden gedacht aan de inzet van civiele bevoegdheden door het OM.

Daarbij is het van belang dat de kennis en beelden over criminele geldstromen (en onderliggende gronddelicten) als geheel groeit, en dat door iedereen verantwoordelijkheid en urgentie wordt gevoeld om dit aan dit pakken. Publieke partijen als opsporing, vervolging en de FIU-Nederland hebben hier vanuit opsporing en vervolging een belangrijke rol in, maar kunnen dat niet zonder wetgever, toezichthouders en private partijen, omdat criminele geldstromen in totaliteit moeten worden voorkomen en aangepakt. Een breed gezamenlijk handelingskader is om die reden essentieel, waarbij terugkoppeling en feedback aan de politiek, wetgever en private partijen enorm belangrijk zijn.

6) Kennis, expertise en innovatie over criminele geldstromen samenbrengen

Voor een effectieve aanpak van criminele geldstromen is het essentieel dat er voldoende kennis en expertise bij de verschillende diensten aanwezig is. Voor inzichten die worden opgedaan op het gebied van criminele geldstromen geldt in principe 'delen, tenzij...'. Kennis moet op structurele basis worden overgedragen en uitgelegd middels het proactief benaderen van opsporing, vervolging en FIU-Nederland, maar ook van andere ketenpartners en samenwerkingspartners, zoals branche- en vakorganisaties, de financiële sector en toezichthouders. Het Finec expertise centrum van het FP zal hierin een belangrijke rol spelen, evenals het AMLC-FIOD als kennis- en expertise centrum op witwassen, maar ook de FIU-Nederland, iCOV, het FEC, de RIECs, NXT.Finec van de politie, Xplore en TRACK spelen een bijdrage aan vergaring en kennisdeling over de aanpak van criminele geldstromen.

7) Verantwoording en communicatie

In 2022 zijn er diverse evaluaties en onderzoeken verschenen over de Nederlandse aanpak van afpakken, witwassen en deelonderwerpen hiervan. Zowel in het evaluatierapport van de FATF als van de AR wordt vastgesteld dat Nederland in de afgelopen jaren vooruitgang heeft geboekt in de aanpak van witwassen en dat dit gepaard gaat met verbeterde prestaties.²⁵ De FATF beoordeelt de Nederlandse aanpak van witwassen in zijn geheel als positief, waarbij als sterke punten vooral het gebruik van financiële intelligence in strafrechtelijke onderzoeken en internationale samenwerking worden genoemd, maar ook de strafrechtelijke aanpak van witwassen en afpakken scoren goed.

Daarnaast noemt de AR dat in de afgelopen periode het inzicht in de risico's van witwassen is vergroot en dat er meer aandacht en middelen zijn besteed aan het bestrijden van witwassen.

Er zijn ook aanbevelingen waarmee we aan de slag gaan. De rode draad uit de evaluaties is de aanbeveling dat opsporing en OM beter verantwoord worden wat er wordt gedaan aan de aanpak van criminele geldstromen. Een belangrijke gezamenlijke aanbeveling vanuit FATF en AR is het geven van meer zicht en inzicht op het gebruik van verdachte transacties (VT's) en andere intel-producten. Om dit duidelijk te maken zijn er verbeteringen in het functioneren van de meldketen nodig en daar wordt door de publieke partijen nadrukkelijk op geïnvesteerd, en zijn er vanuit het ministerie van Justitie en Veiligheid gelden voor deze aanpak beschikbaar gesteld.

Voor een effectieve aanpak van criminele geldstromen is het essentieel dat er voldoende kennis en expertise bij de verschillende diensten aanwezig is

Daarnaast stelde de AR bij haar onderzoek naar de effectiviteit van investeringen gericht op afpakken dat er relatief weinig in de staatskas komt. Rechtsherstel kan er echter ook toe leiden dat gelegd beslag naar benadeelde partijen gaat, of naar curatoren of dat illegale producten worden vernietigd. Te denken valt ook aan opbrengsten uit bestuursrechtelijke interventies, zoals fiscale naheffingen door de Belastingdienst, die zijn gebaseerd op informatie uit strafrechtelijke onderzoeken. Deze opbrengsten zijn niet meegenomen in de reikwijdte van het onderzoek van de AR. Tot slot zijn opgelegde hoge transacties in het kader van strafrechtelijke onderzoeken buiten het onderzoek van de AR gelaten, wat alles bij elkaar een onvolledig beeld heeft gegeven van de opbrengsten van het afpakken in zijn totaliteit. Het is daarom te meer onze opdracht om beter in beeld te brengen wat er wordt bereikt met strafrechtelijke onderzoeken én met civielrechtelijk optreden. Een eerste poging daartoe was het pers- en jaaroverzicht criminele geldstromen 2022. De ambitie is om daarmee door te gaan. We willen daarmee breder en rijker verantwoord worden wat het effect is van ons optreden op dit thema.

Ook kan kennis richting het bredere publiek worden overgebracht door het effectief inzetten van een communicatie- en persstrategie. Op deze wijze vindt er een permanente vorm van educatie plaats. Tevens wordt er vanuit dit Strategisch programma criminele geldstromen naar gestreefd actief mee te werken aan publicaties over het frustreren van criminele geldstromen en relevante strafzaken die daaraan raken.

Aan het einde van de termijn zal er een bestuurlijke rapportage worden opgesteld over wat er is bereikt op de diverse onderdelen uit het Strategisch programma criminele geldstromen en zal er worden gerapporteerd aan de stuurgroep CG (zie ook [paragraaf 3.4](#)).

3. Governance

3.1 Portefeuillehouder Finec en Stuurgroep criminele geldstromen

De bestuurlijke verantwoordelijkheid voor het Strategisch programma criminele geldstromen is gelegen bij de hoofdofficier van justitie van het Functioneel Parket als portefeuillehouder Finec voor het OM. De inhoudelijke en operationele verantwoordelijkheid voor dit Strategisch programma en daaraan verbonden actielijnen zijn ondergebracht bij de Stuurgroep criminele geldstromen (hierna: Stuurgroep CG) waarin de verantwoordelijke bestuurders van OM, politie, FIOD (als vertegenwoordiger van alle BOD'en) en CJIB deelnemen. De Stuurgroep CG komt drie keer per jaar bijeen en monitort de voortgang van de concrete acties en ambities van het Strategisch programma opgenomen in de Actielijnen criminele geldstromen.

3.2 Strategische beleidstafel en regiegroep

Voor het opstellen, uitvoeren en bestendigen van het Strategische programma criminele geldstromen wordt nadrukkelijk de samenwerking gezocht met de partners betrokken bij dit programma: het Functioneel Parket (als penvoerder), het Landelijk Parket, de FIOD, het AMLC-FIOD, de politie en de FIU-Nederland vormen samen de strategische beleidstafel en dragen de verantwoordelijkheid voor de strategie én het operationaliseren van het programma voor wat betreft het ziet op criminele geldstromen/witwassen. Daarnaast bestaat de regiegroep criminele geldstromen, een gremium waarin beleidsmedewerkers van de betrokken diensten de voorbereiding doen van de stuurgroep CG. Deze regiegroep functioneert als klankbord ten aanzien van de stuurgroep CG.

De strategische beleidstafel komt tenminste drie maal per jaar bijeen om de voortgang van het Strategisch programma criminele geldstromen te bespreken en eventuele acties te formuleren. Indien gewenst kan de strategische beleidstafel en de regiegroep worden aangevuld met vertegenwoordigers van andere organisatieonderdelen of partnerorganisaties in het kader van specifieke thema's en/of aanpak.

De resultaten worden voorbereid door de Strategische beleidstafel en de regiegroep. Deze worden ter goedkeuring – schriftelijk dan wel mondeling – gedeeld met de stuurgroep criminele geldstromen en vormen input voor (nieuwe) werkplannen van de afzonderlijke samenwerkende diensten.

3.3 Evaluatie en monitoring

Elke twee jaar zal een evaluatie plaatsvinden van het Strategisch programma criminele geldstromen om te zien of de ingezette koers leidt tot het behalen van de gestelde doelen. In deze evaluatie wordt onder meer ingegaan op:

- activiteiten die afgelopen jaar zijn uitgevoerd en binnen de reikwijdte van onderhavig Strategisch programma vallen;
- op cijfers over criminele geldstromen die aangeleverd kunnen worden én afzonderlijke diensten al beschikbaar hebben;
- aansprekende voorbeelden van interveniëren waarmee effect is gesorteerd op de aanpak van criminele geldstromen;
- nieuwe inzichten die de activiteiten ten aanzien van criminele geldstromen hebben opgeleverd;
- welke aanpassingen/aanvullingen noodzakelijk zijn in het Strategisch programma criminele geldstromen.²⁸

De resultaten worden voorbereid door de Strategische beleidstafel en de regiegroep. Deze worden ter goedkeuring – schriftelijk dan wel mondeling – gedeeld met de stuurgroep criminele geldstromen en vormen input voor (nieuwe) werkplannen van de afzonderlijke samenwerkende diensten.

3.4 Verantwoording

Aan het einde van de termijn zal er een bestuurlijke rapportage worden opgesteld over wat er is bereikt op de diverse onderdelen uit het Strategisch programma criminele geldstromen en zal er worden gerapporteerd aan de stuurgroep CG. Het belang van deze bestuurlijke verantwoordelijkheid is tweeledig. Enerzijds legt de programmaorganisatie daarmee verantwoording af richting de samenleving over werkzaamheden. Anderzijds is het ook in het kader van zicht en overzicht, én in het kader van nieuwe evaluaties nodig om inzicht te hebben over concrete resultaten op de aanpak van criminele geldstromen.

Als input voor de bestuurlijke rapportage wordt gebruik gemaakt van de twee- jaarlijkse evaluatie van het strategische programma criminele geldstromen en het jaarlijkse pers- en jaarbericht criminele geldstromen.

Bijlage

18 grootste witwasdreigingen	Potentiële impact	Weerbaarheid
Crimineel ondergronds bankieren/hawala-bankieren	■ ■ ■ ■ □ □	■ ■ □ □ □ □
Laagdrempelig openen buitenlandse bankrekening	■ ■ ■ □ □ □	■ □ □ □ □ □
Handelsconstructies met goederen en/of diensten	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
(Ver)koop, (ver)huur of lease van grootwaardeproducten	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
Buitenlandse (offshore) structuren	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
Fysieke verplaatsing grote hoeveelheden contant geld en/of grootwaardeproducten	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
Minder transparante Nederlandse rechtsvormen	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
Professionele dienstverleners	■ ■ ■ ■ □ □	■ ■ ■ □ □ □
Financiële cryptodiensten	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
Stromannen, katvangers en/of money mules	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
Payment Service Providers	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
Transacties naar/via/vanuit buitenlandse bankrekening	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
Commercieel vastgoed	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
Opknippen trustkantoor-dienstverlening	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ □ □ □ □
Particulier vastgoed	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ ■ □ □ □
Vergunde geldtransactiekantoren	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ ■ □ □ □
Girale transacties bij vergunde banken	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ ■ □ □ □
Contante transacties/stortingen bij vergunde banken	■ ■ ■ □ □ □	■ ■ ■ □ □ □

Wat maakt Nederland kwetsbaar voor witwassen?

- Geografische en demografische kenmerken**
Vrij reizen in Schengenzone, vrij verkeer van personen, goederen, diensten en kapitaal tussen EER-landen
- Sociaal-culturele kenmerken**
Relatief tolerante houding t.o.v. (soft)drugs
- Economische kenmerken**
Open, op handel gerichte economie, export, fiscale aantrekkelijkheid voor multinationals, en grote, internationaal georiënteerde financiële sector
- Infrastructurele kenmerken**
Grote lucht- en zeehavens, hoge internetdekking
- Criminologische kenmerken**
Vermogens-, drugs- en vuurwapencriminaliteit, mensenhandel en -smokkel, corruptie en cybercriminaliteit

Wat maakt Nederland weerbaar tegen witwassen?

- Internationale wet- en regelgeving**
o.a. EU anti-witwasrichtlijnen, FATF-aanbevelingen
- Nationale wet- en regelgeving**
o.a. Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme, Wet op het financieel toezicht
- Nationale samenwerkingsverbanden**
o.a. Financieel Expertise Centrum, Anti Money Laundering Centre
- Internationale samenwerkingsverbanden**
o.a. Egmont Group, Europol
- Sectorale regelgeving en voorwaarden**
Richtlijnen, handreikingen en beleidsplannen

Bron: National Risk Assessment Witwassen 2023. H.C.J. van der Veen & L.F. Heuts. WODC.

Voetnoten

- ¹ Eindrapportage Aard en omvang van criminele bestedingen, uitgevoerd door de Universiteit Utrecht samen met Ecorys in opdracht van het WODC, 2018, te raadplegen via: [Aard en omvang van criminele bestedingen \(wodc.nl\)](https://www.wodc.nl).
- ² Kamerstukken II 1999/2000, 45790, nr. 3, p. 4-5 (MvT).
- ³ Onder de Finec-portefeuille valt de landelijke taak op fraude en criminele geldstromen, waarbij onder die laatste afpakken, witwassen en digitale criminele geldstromen (de aanpak van geldstromen via virtuele valuta) vallen.
- ⁴ Onder de bijzondere opsporingsdiensten vallen de FIOD, de opsporingsdienst van de Nederlandse Arbeidsinspectie (NLA), de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit, inlichtingen- en Opsporingsdienst (NVWA-IOD) en de Inspectie leefomgeving en Transport, Inlichtingen en Opsporingsdienst (ILT-IOD).
- ⁵ Anti Money Laundering Directives, ook wel Europese anti-witwasrichtlijnen genoemd.
- ⁶ Zie hier de linken naar het Nederlandse FATF-evaluatierapport: [mutual-evaluation-report-netherlands-2022.pdf](https://overheid.nl) (overheid.nl) én de rapporten van de Algemene Rekenkamer over de (witwas)meldketen en afpakken: [Bestrijden witwassen deel 3: stand van zaken 2021 | Rapport | Algemene Rekenkamer](#) en [Strafrechtelijk afpakken van crimineel vermogen | Rapport | Algemene Rekenkamer](#).
- ⁷ iCOV staat voor infobox Crimineel en Onverklaarbaar Vermogen, zie ook: [Homepage - iCov](#).
- ⁸ FEC staat voor Financieel Expertise Centrum, zie ook [Home - FEC-partners](#).
- ⁹ RIEC's staat voor Regionale Informatie- en Expertise Centra, zie ook [De RIEC's en het LIEC | RIEC-LIEC Informatie- en Expertisecentrum](#).
- ¹⁰ Xplore is een gezamenlijk team van het FP en de FIOD waarbij op innovatieve wijze en met datagedreven onderzoek wordt verricht naar vormen van financieel economische criminaliteit.
- ¹¹ TRACK voert de Wet controle op rechtspersonen uit, zie ook [Toezicht op rechtspersonen | Justis](#).
- ¹² De regionale diensten zijn de Arrondissementsparketten samen met de regionale eenheden van de politie.
- ¹³ De landelijke diensten zijn het Landelijk Parket samen met de politie en het Functioneel Parket met de Bijzondere Opsporingsdiensten.
- ¹⁴ Hierbij wordt de disclaimer geplaatst dat het bijna niet mogelijk is om een compleet en volledig onderscheid te maken tussen de onderwereld, bovenwereld en waar deze werelden samen komen, omdat er grote verwevenheid tussen deze werelden zal zijn.
- ¹⁵ Bijbehorend doel is om Nederland zoveel mogelijk veilig te houden in de regio, buiten de regio en grensoverschrijdend.
- ¹⁶ ESG staat voor Environmental, Social en Governance en betreft criteria op het gebied van milieu, het sociale domein en governance en zijn afkomstig uit onder meer EU-richtlijnen welke van invloed zijn op bedrijven ten aanzien van duurzaam en ethisch ondernemen.
- ¹⁷ Bijbehorend doel is een integer en betrouwbaar financieel stelsel.
- ¹⁸ Onder intelligence kan worden verstaan het bij elkaar brengen van data, kennis en tooling.
- ¹⁹ Door de FATF wordt professional money laundering in het gelijknamige rapport van juli 2018 beschreven als: "The laundering of proceeds by a person who was not involved in the commission of the predicate offence, in exchange for a commission, fee or other type of profit".
- ²⁰ Bij de eerste aanpak wordt gefocust op ondergronds bankieren en het verstoren van criminele verdienmodellen. Voor het tweede kan een aanpak via het strafrecht voor witwassen en/of via de Wwft, Wft, Wtt en WED meer aangewezen zijn. Dat laatste richt zich met name op de poortwachters van het financiële stelsel die mede verantwoordelijk zijn voor de integriteit van het financiële stelsel, maar kan ook zien op illegale dienstverleners die ten dienste staan van criminele samenwerkingsverbanden.
- ²¹ Dit is verplicht gesteld op basis van de Aanwijzing afpakken (BWBR0038996).
- ²² Veiligheidsagenda 2023-2026: [Veiligheidsagenda 2023-2026 | Rapport | Rijksoverheid.nl](#). Hierin zijn de landelijke beleidsdoelstellingen opgenomen ten aanzien van de taakuitvoering van de politie vastgesteld door de minister van Justitie & Veiligheid.
- ²³ Handhavingsarrangement 2024-2028, hierin zijn de kwalitatieve en kwantitatieve doelstellingen opgenomen van het Functioneel Parket samen met de Bijzondere Opsporingsdiensten.
- ²⁴ Dat zijn de fasen van intelligence, opsporing, vervolging en executie.

- ²⁵ Zie hier de linken naar het Nederlandse FATF-evaluatierapport: [mutual-evaluation-report-netherlands-2022.pdf](#) (overheid.nl) én de rapporten van de Algemene Rekenkamer over de (witwas)meldketen en afpakken: [Bestrijden witwassen deel 3: stand van zaken 2021 | Rapport | Algemene Rekenkamer](#) en [Strafrechtelijk afpakken van crimineel vermogen | Rapport | Algemene Rekenkamer](#).
- ²⁶ Onder de Finec-portefeuille valt de landelijke taak op fraude en criminele geldstromen, waarbij onder die laatste afpakken, witwassen en digitale criminele geldstromen (de aanpak van geldstromen via virtuele valuta) vallen.
- ²⁷ In de stuurgroep criminele geldstromen zit de procureur generaal opsporing van het College van het OM, de portefeuillehouder financieel rechercheren van de politie, directeur FIOD, directeur CJIB en de hoofdofficier van justitie van het Functioneel Parket.
- ²⁸ De jaarberichten criminele geldstromen die elk jaar worden opgesteld zullen hiervoor onder meer als input worden gebruikt.

